

POHĽAD DO MINULOSTI OBCE NOVÁ LIPNICA

Obec sa pôvodne volala Tartshendorf (nemecky) – Torcs (maďarsky), v roku 1948 bola premenovaná na Novú Lipnicu a v roku 1974 stala súčasťou Dunajskej Lužnej. V 50. rokoch minulého storočia sa Nová Lipnica radila medzi malé obce. V roku 1950 v obci žilo 362 obyvateľov. Po vysídlení nemeckých rodín v roku 1945, z pôvodného obyvateľstva zostalo v obci niekoľko maďarských a nemecko-maďarských rodín. Opustené domy a gazdovstvá osídlili rodiny z Wielkej Lipnice, ktorá po II. svetovej vojne sa stala súčasťou Poľska. Do obce prišlo niekoľko rodín z rôznych oblastí Slovenska, dve rodiny z Rumunska, rodina z bývalej Juhoslávie a Bulharska. I keď sa v obci žilo rôznorodé obyvateľstvo, občania si pomerne rýchlo zvykli na vzájomné spolunažívanie. Prispela k tomu i skutočnosť, že obec bola malá, mala len 60 domov a obyvatelia sa pomerne rýchlo spoznali. Bonusom pre spoznávanie boli i zábavy, hody, brigády, filmové predstavenia, fašiangové sprievody, veľkonočné polievačky i ďalšie kultúrno-spoločenské podujatia.

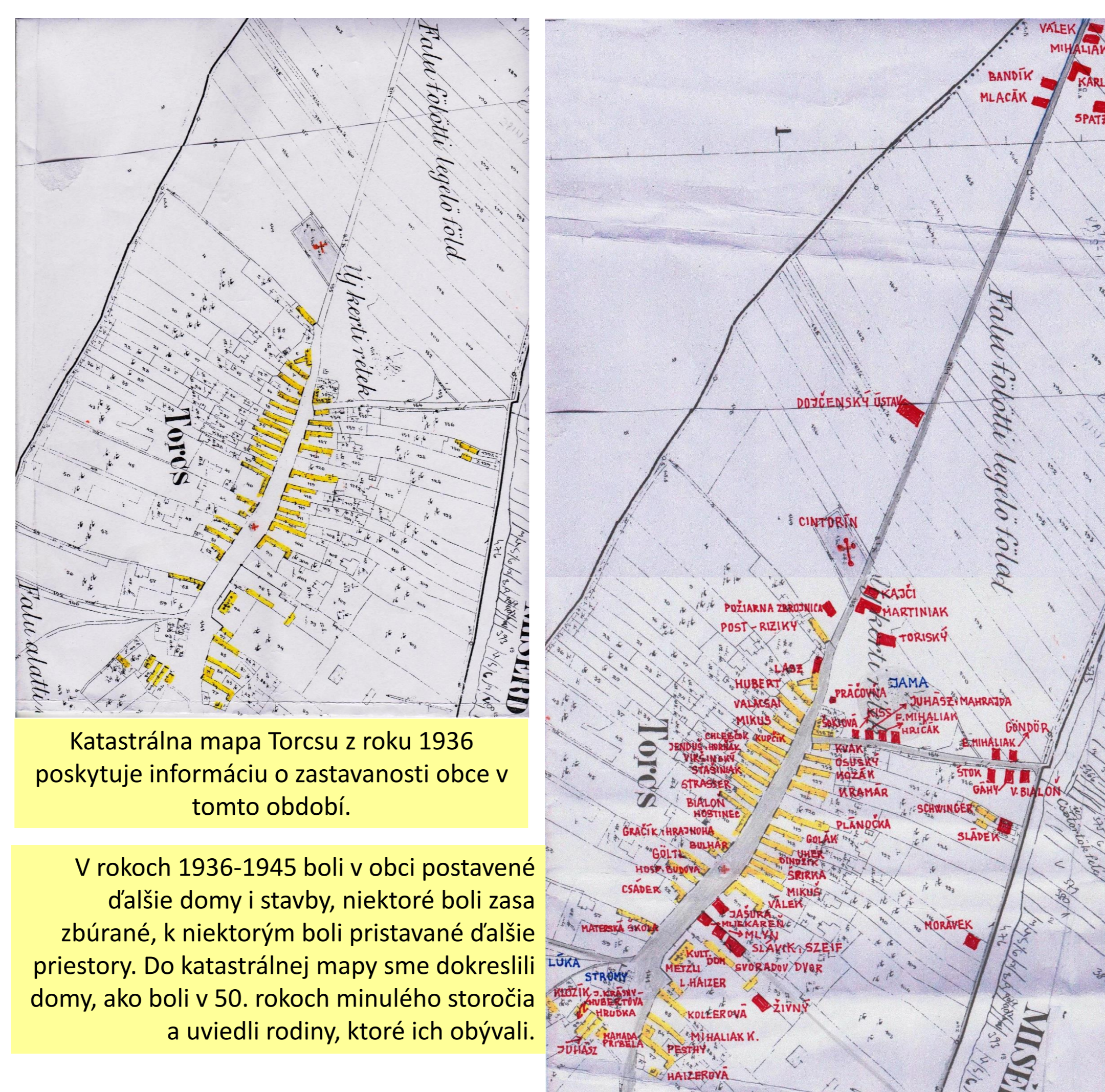
PREDSTAVITELIA OBCE PO R. 1945

Funkcie komisára obce sa v roku 1945 ujal Alfonz Kubala, ktorý prišiel do obce z Martina a býval v honosnej nehnuteľnosti na súčasnej Lipnickej ulici č. 56. (v súčasnosti detská rehabilitačná nemocnica). V roku 1948 sa funkcia komisára zmenila na predsedu Miestneho národného výboru (MNV), za prvého predsedu bol zvolený Vendelín Martiniak a v roku 1950 ho vystriedal Ignác Jendruš. V rokoch 1957 – 1963 funkciu predsedu vykonávali Peter Golák a Ignác Kozák, presnejšie nie je možné určiť, v Štátnom archíve nie sú doklady z tohto obdobia a ani blízka rodina nevie presne rozdeliť roky. V roku 1964 - 1971 bola predsedníčkou MNV Ľudmila Špatzalová a v rokoch 1972 – 1973 Ondrej Jančok.

Občania Novej Lipnice na fotografii z roku 1958.

Katastrálna mapa obce Torcz z roku 1936

Katastrálna mapa Torcsu z roku 1936 poskytuje informáciu o zastavanosti obce v tomto období.

V rokoch 1936-1945 boli v obci postavené ďalšie domy i stavby, niektoré boli zasa zbúrané, k niektorým boli prístavané ďalšie priestory. Do katastrálnej mapy sme dokreslili domy, ako boli v 50. rokoch minulého storočia a uviedli rodiny, ktoré ich obývali.

Zdroj obidvoch máp: Obecný úrad v Dunajskej Lužnej.

Na fotografii z roku 1959 vidieť pôvodné domy v strede obce, v ktorých bývali (sprava) Golákovci, Pláncokovci, Kramárovci a Kozákovci.

DOMY, STAVBY, ULICE

Sedliacky dom pani Sokiovej na rohu súčasnej Lipnickej a Miloslavovskej ulice dnes už nestojí, obec ho v r. 1986 po smrti majiteľky z dopravných bezpečnostných dôvodov dala odstrániť.

Pani Sokiova bola neodmysliteľnou osobou v obci, všetko videla a vedela, z okien jej domu, ktorý bol do ostrej zákruty vysunutý, bolo vidieť na všetky strany. Mládež jej za zvedavosť často vyvážala rôzne kúsky – zapchali okná, vodu vliali pod dvere.

Pôvodný dom rodiny Csáderových v roku 1942, na jeho mieste sú postavené dva nové domy.

Začiatkom 50. rokov bol v skonfiškovanej časti domu rodiny Metzliho zriadený kultúrny dom. Preslávené bolo hlavne KINO, pán Ignác Martiniak, šofer Slovenskej poštových filmov na premietanie nosil najnovšie filmy.

Fotografia z roku 1958 zachytila slávnostné otvorenie asfaltovanej cesty v obci, otvárací prejav má predseda MNV Ignác Kozák.

Anka Matúšová-Göndörová a za ňou dom Osuských.

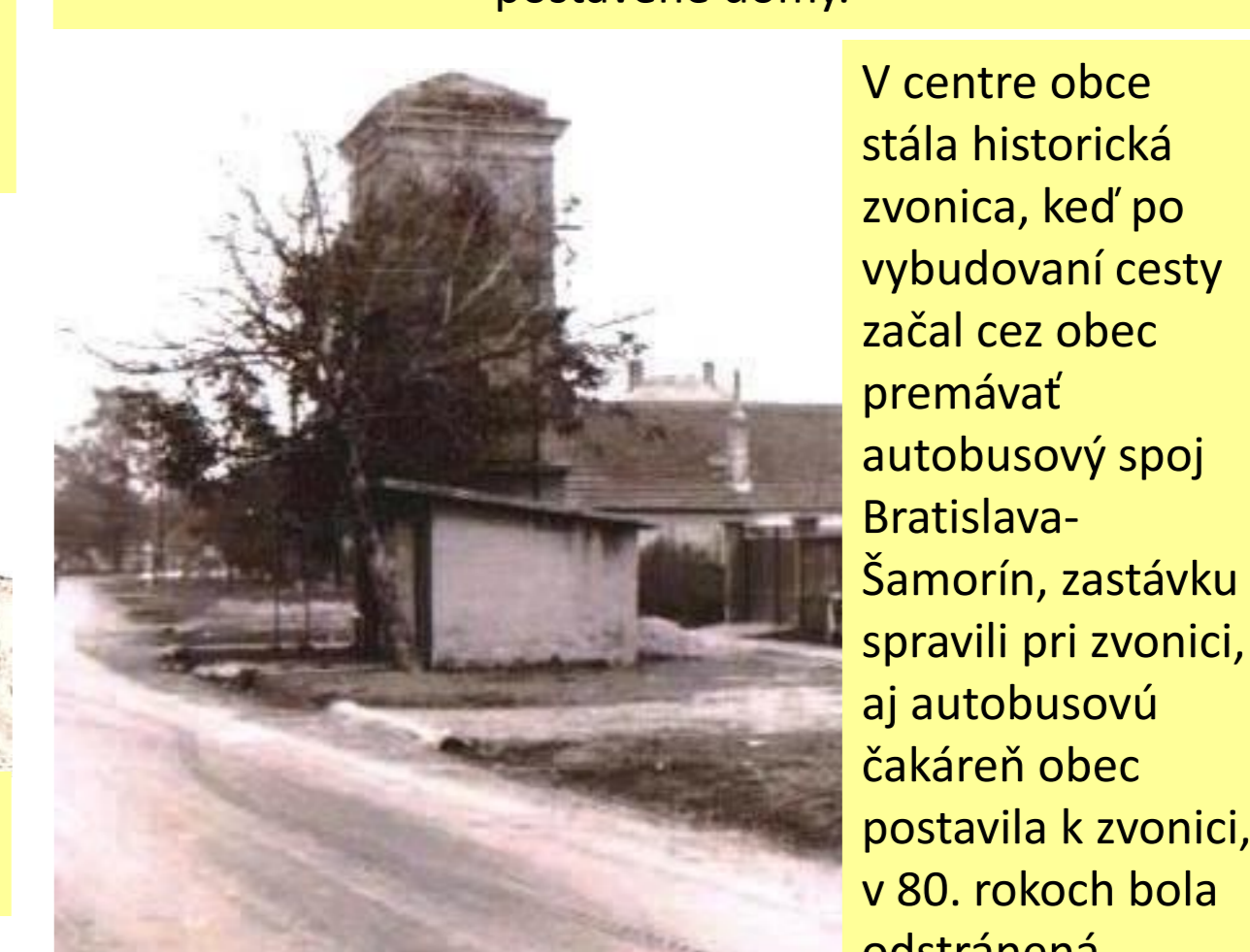
Luxusné letné sídlo, ktoré v 30. rokoch min. storočia dal postaviť chorvátsky podnikateľ s drevom žijúci vo Viedni, vlastníčkou bola jeho manželka Hermína Michelíková. V roku 1942 bola nehnuteľnosť skonfiškovaná a v roku 1948 bola pridelovou listinou pridelená Alfonzovi Kubalovi. Od roku 1950 nehnuteľnosť patrila Ústavu tuberkulózných a respiračných chorôb v Podunajských Biskupiciach, ktorý tu zriadil špecializovaný dojčenský ústav, neskôr detské rehabilitačné centrum. Od roku 2003 je novým prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia spoločnosť TETIS, s.r.o.

Veronika Kozáková (sestra Kozáka) s deťmi na cintoríne v roku 1956, fotografia je zaujímavá, lebo v pozadí vidieť jamu s podzemnou vodou, ktorá bola v 80. rokoch zavezená stavebným odpadom a v súčasnosti sú tu postavené domy.

Fotografia zo 60. rokov min. storočia, na konskom povozu vo Svoradovom dvore spoznávame Štefana Kissu. Pozemky a budovy bývalého Svoradovho dvora v tomto období obhospodarovalo miestne JRD.

V centre obce stála historická zvonica, keď po vybudovaní cesty začal cez obec prenávať autobusový spoj Bratislava-Samorín, zastávku spravili pri zvonici, aj autobusovú čakáreň obec postavila k zvonici, v 80. rokoch bola odstránená.

V roku 1970 mládež iniciovala vybudovanie klubu mládeže, fotografia je z výkopových prác v roku 1971.

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ŽIVOT V OBCI

Od roku 1948 v obci aktívne pracovali organizácie zväzu žien, červeného kríža, dobrovoľného hasičského zboru a mládežníkov. Boli zapojené do celého kultúrno-spoločenského diania, organizovali brigády, oslavy, zábavy, pripravovali kultúrne programy a estrádne vystúpenia. Už v 50. rokoch minulého storočia v obci pôsobila hudobná skupina, ktorej členmi boli Ondro Juhász, Ivo Hubert, Jaro Špatzal a Milan Kollár. Keď roku 1957 miestny národný výbor kúpil televízor a umiestnil ho v kultúrnom dome na javisko, sála sa denne zapláňala mládežou i dospelými. Hlavne počas Majstrovstiev sveta v hokeji 1958 a Majstrovstiev Európy v krasokorčuľovaní 1958 bol kultúrny dom obsadený do posledného miesta.

Kurz pečenia organizoval zväz žien, horný rad Angela Kozáková, Gitka Jašurová, Margita Kissová predsedníčka zväzu žien, Ľudmila Špatzalová-predsedička MNV, dolný rad Viera Špatzalová a vedúca kurzu.

zachoval sa nám zaujímavý dokument – prezenčná listina z verejnej schôdze žien z roku 1956, kde vidieť bohatú účasť žien, ale aj účasť celých predstaviteľov obce.

Paulína Sládeková, Frída Mikušová a Mária Morávková pri družnom posedení v roku 1962.

V roku 1948 bola v obci otvorená materská škola, fotografia je z roku 1958.

Od roku 1950 súčasťou materskej školy boli detské jasle, v strede opatrovatelka Mária Mihaliaková, foto 1952.

Tanečné zábavy organizovali všetky organizácie, príjem z predaja občerstvenia bol jediným príjmom organizácií na ďalšiu činnosť. Fotografie zo 60. rokov min. storočia dokladujú, že Lipničania sa radi a dobre zabávali.

Peter Vigh, Jozef Kytaš, Jozef Engler, Dušan Hričák, Ignác Klozik, Vilo Jašura, Šaňo Klozik a Ján Haizer tvorili družstvo dobrovoľných hasičov, ktoré v roku 1970 zvíťazilo na okresnej súťaži.

Vyobliekani mládenčí Albin Jašura, Jožo Špirka, Fero Stašiniak, Vojto Csáder a Laco Karl.

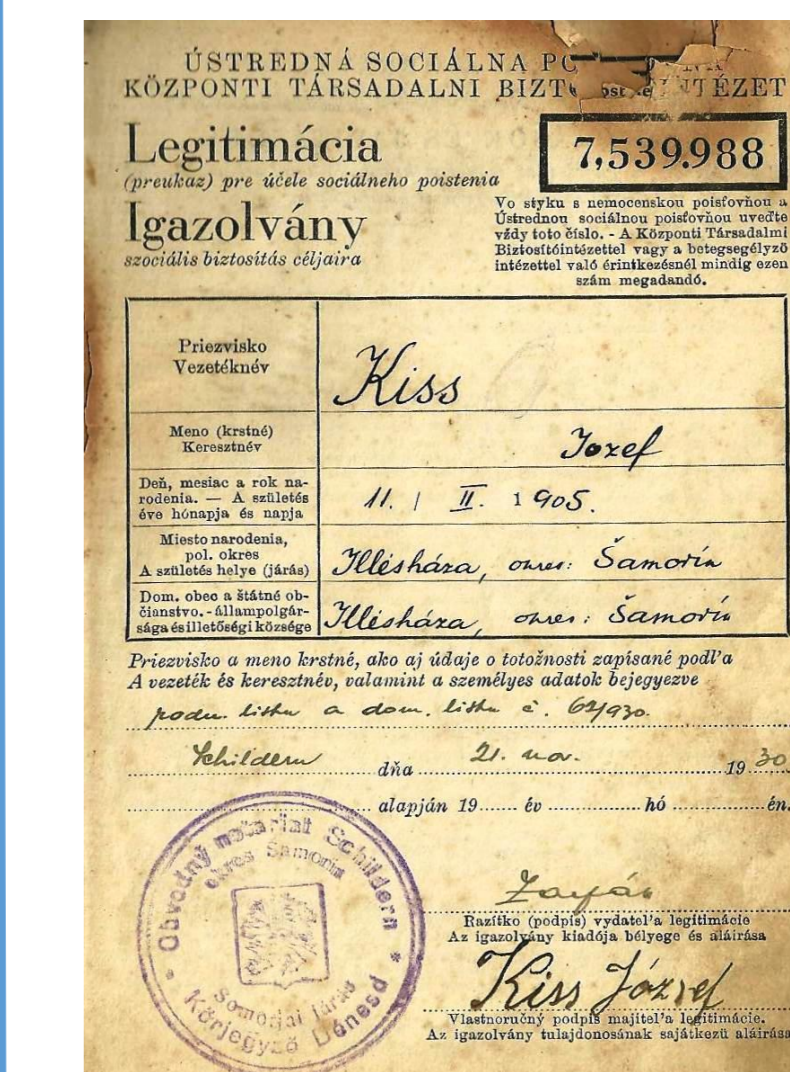

Koncom 50. rokov mali Lipničania svoje futbalové družstvo a aj futbalové ihrisko za Laszovou záhradou. Na fotografii sú Árpád Csáder a Ondro Juhász.

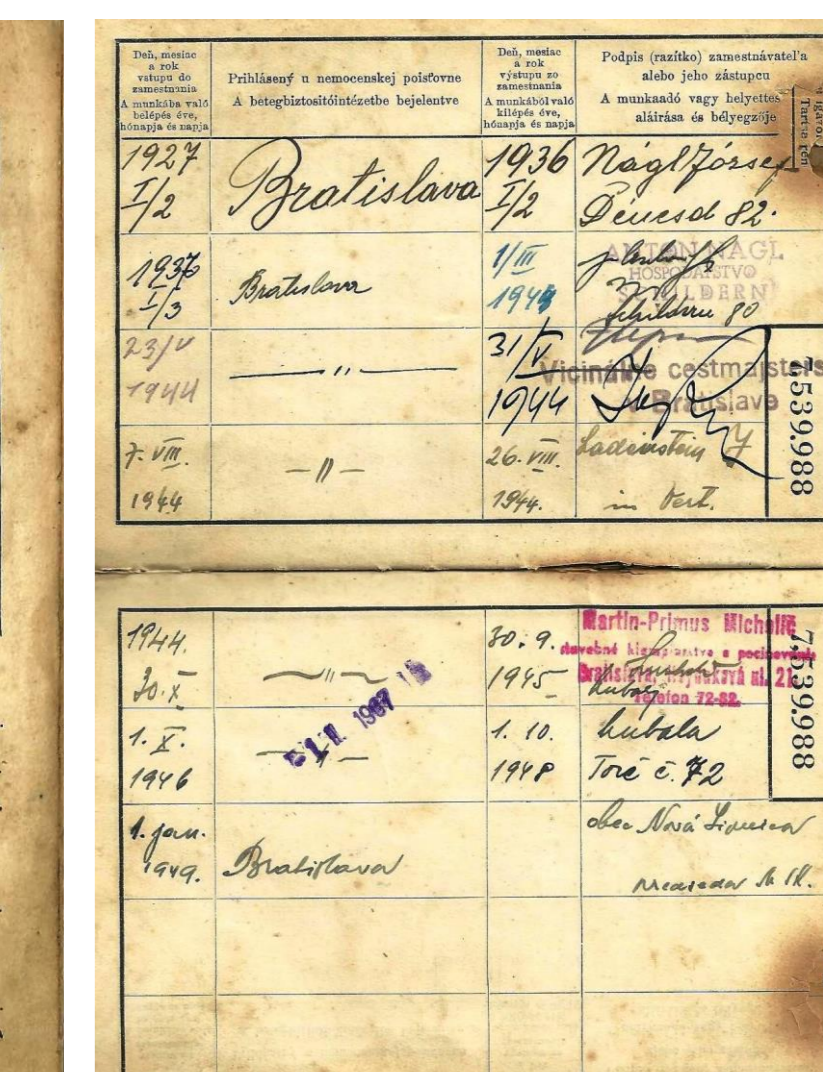

Chlapci Karol Jašura, Vilo Göndör a Janko Strasser boli všade, kde sa niečo v obci dialo.

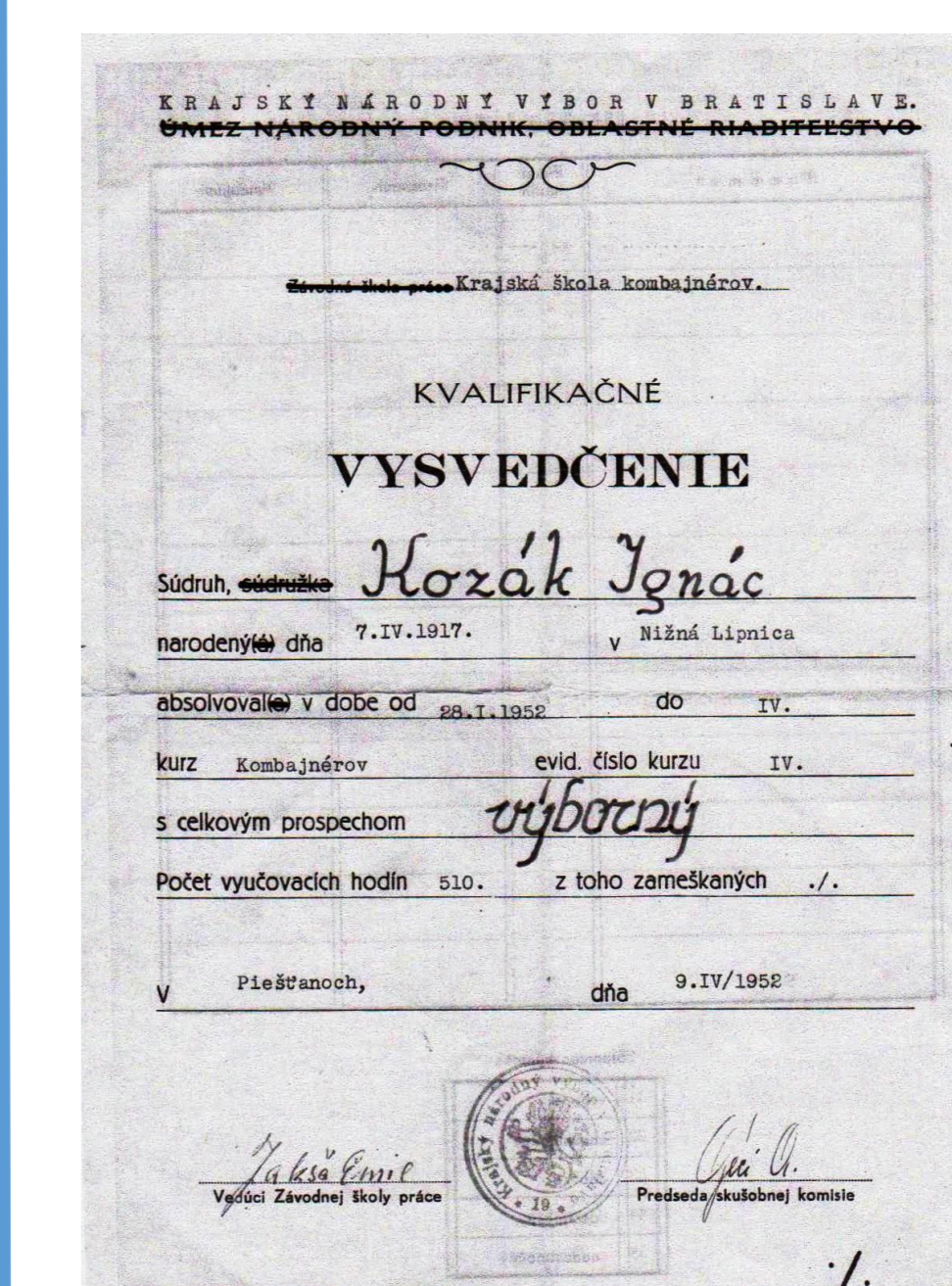
ZAÚJÍMAVAVÉ DOKUMENTY

Pracovná knižka Jozefa Kissu v rokoch 1936 - 1949. V zázname zistujeme, že v rokoch 1946 – 1948 bol zamestnaný na hospodárstve Alfonza Kubala, ktorý bol v tom čase na čele obce vo funkcii komisára.

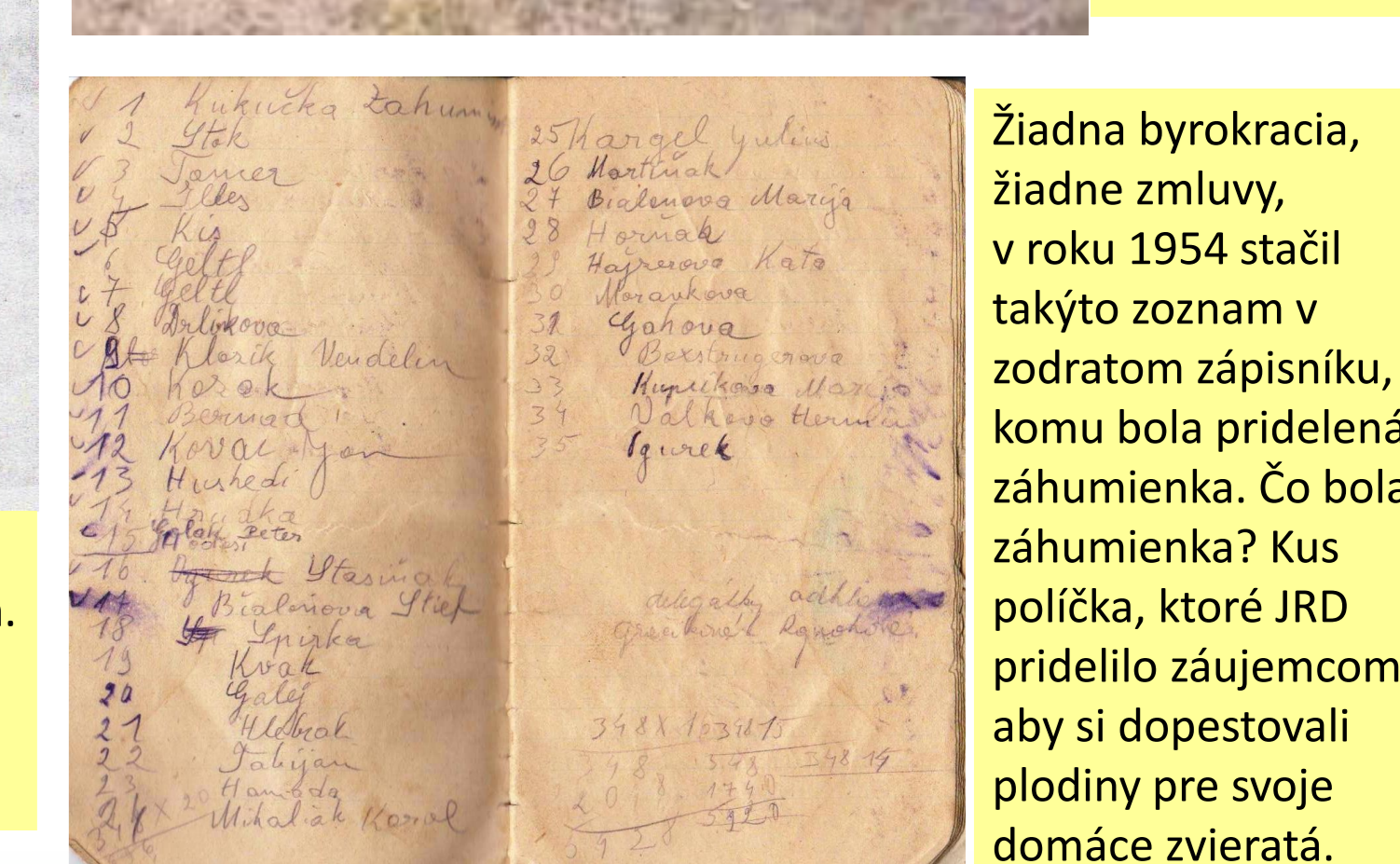
Legitimácia Ľudmily Špatzalovej, ktorá bola v roku 1947 zakladateľkou Živeny - zväzu slovenských žien v Torcsi v Novej Lipnici.

Chceli ste byť v 50. rokoch minulého storočia kombajnistom? Žiadne problémy. Stačilo absolvovať neuveriteľných 510 vyučovacích hodín v Krajskej škole kombajnériov.

Za tých 510 hodín sa asi aj kombajn naučil rozobrať a zložiť. Pán Ignác Kozák (vpravo) získané poznatky bohato využil, foto z r. 1952.

Žiadna byrokracia, žiadne zmluvy, v roku 1954 stačil takýto zoznam v zoznam zázpisníku, komu bola pridelená záhumienka. Čo bola záhumienka? Kus poličky, ktoré JRD pridelilo záujemcom, aby si doposťovali plodiny pre svoje domáce zvieratá.

Obsah panela pripravila: Mária Ducková-Adamcová Grafická úprava: Mária Kozová
Fotografie: archív Senior klubu, archívy občanov miestnej časti Nová Lipnica a archív Pamiatkového ústavu SR. Panel bol pripravený na Deň obce 2015.
Pomoc pri zostavení obsahu panela poskytli: Gitka Jašurová, Karol Jašura a Anka Kissová.